

Sınıf Oturma Düzenlerine Yönelik Yapılan Araştırmaların İncelenmesi: Bir Betimsel İçerik Analizi

Pempe Töngel¹, Orhan Töngel², Emine Avcı³, Kenan Sayılır⁴

DOI 10.5281/zenodo.14848442

Özet

Bu çalışmanın amacı, oturma düzenlerinin öğrencilerin derslere katılımı, öğrencilerin bakış açıları ve akademik başarısı üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların belirlenen ölçütlere göre analizini yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda, 1993-2023 yılları arasında yayınlanmış toplam 24 araştırma makalesi ve tez çalışması betimsel içerik analizi metodu kullanılarak incelenmiştir. İncelemeye dahil edilen çalışmalara Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi (ERIC), Springer ve Scopus gibi eğitim veri tabanları ile tez veri tabanları (Yöktez, Proquest) üzerinden ulaşılmıştır. Analiz bulguları tablolar halinde sunulmuş ve frekans değerlerine göre yorumlanmıştır. Alan yazın incelemesinde 1993-2013 yılları arasında nicel araştırma yöntemini kullanan araştırmaların daha fazla sayıda olduğu, 2014-2023 yılları arasında ise vaka analizi yönteminin daha sık kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca üniversitelerde ve ilkokullarda yapılan çalışmaların çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak, çalışmaların katılımcıları, oturma düzeninin öğretme ve öğrenme hedeflerine göre ayarlanmasının yanı sıra öğrencilerin iletişimi ve etkileşimini artıran oturma düzenlerinin tercih edilmesini savunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: sınıf oturma düzenleri, derslere katılım, akademik başarı

Investigation of research on classroom seating arrangements: A descriptive content analysis

Abstract

This study aims to analyze studies investigating the effect of seating arrangements on students' participation in classes, perspectives and academic achievement according to the determined criteria. For this purpose, the descriptive content analysis examined 24 research articles and theses published between 1993 and 2023. The studies included in the review were retrieved from educational databases such as Educational Resources Information Center (ERIC), Springer and Scopus and thesis databases (Yöktez, Proquest). Analysis results were presented in tables and interpreted according to frequency values. In the literature review, it was seen that a significant number of studies used the quantitative research method between 1993 and 2013. In contrast, the case study method was used more frequently between 2014 and 2023. In addition, it was concluded that most studies were conducted in universities and elementary schools. In general, participants in the studies advocated adjusting the seating arrangement according to teaching and learning objectives and preferring seating arrangements that increase student communication and interaction.

Keywords: classroom seating arrangements, participation in classes, academic achievement

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, pembetongel@hotmail.com

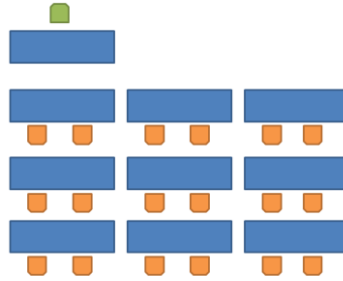
² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, orhantongel52@gmail.com

³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, emine84_08@hotmail.com

⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, kenansayilir52@gmail.com

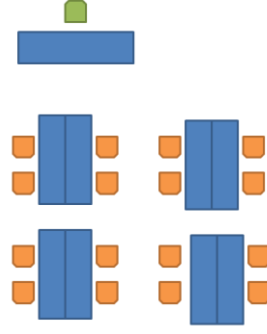
Giriş

Sınıf oturma düzeni, sınıflarda destekleyici bir öğrenme ortamı tasarlamının önemli bir parçasıdır. Fiziksel sınıf ortamı, öğrencilerin öğrenme motivasyonunu etkilemektedir (Lewinski, 2016; Manca vd., 2020) ve öğrenmenin en etkili bileşenlerinden biri olarak kabul edilmektedir (Fisher vd., 2014). Oturma düzeni öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir şekilde düzenlenmemişse, uzun vadede öğrencilerin öğrenmesi üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olabilir ve sınıf düzenini bozacak davranışlar ile birlikte motivasyon kaybına neden olabilir. Bu nedenle eğitimciler, öğretim hedeflerine ve istenen öğrenme sonuçlarına uygun oturma düzenlerinin tercih edilmesini daha fazla savunmaktadırlar. Araştırmalar, öğretimin amacına ve öğrencilerin oturma yeri tercihlerine göre değiştirilen oturma düzenlerinin öğrencilerin derslere ve etkinliklere katılımını artırabileceğini göstermektedir (Wannarka ve Ruhl, 2008; Yang vd., 2021). Ayrıca sınıf düzenine yapılacak müdahaleler öğrencilerin motivasyonunu ve sosyal etkileşimi teşvik edebilir (Wang, 2006). Öğrencilerin katılımı ve akademik başarısı üzerindeki etkisi nedeniyle (Higgins vd., 2005), öğretmenler farklı oturma düzenlemelerini uygulamaktadırlar. Sınıf yönetimi (Gremmen vd., 2016) ve minimum rahatsız edici davranış (Hastings ve Schwieso, 1995) açısından sağladığı faydalar nedeniyle, etkinliklerin içerik yönünden farklılığına bakılmaksızın (Aykaç, 2007), geleneksel sıra düzeni hala en yaygın kullanılan oturma düzenidir (bkz. Şekil 1). Bu tercih aynı zamanda bireysel çalışmayı kolaylaştırması ve etkinliklere katılımı arttırması ile de bağlantılıdır (Gremmen vd., 2016; Wannarka ve Ruhl, 2008). Öte yandan yapılan araştırmalar, ön sıralarda oturan öğrencilerin dersle daha çok meşgul olduklarını, arka sıralarda oturan öğrencilerin ise dikkatlerinin dağıldığını ve akademik başarılarının düştüğünü göstermektedir (Benedict ve Hoag, 2004; Granström, 1996). Tüm öğrenciler aynı aktiviteyle meşguldür ve dersler öğretmen merkezlidir.

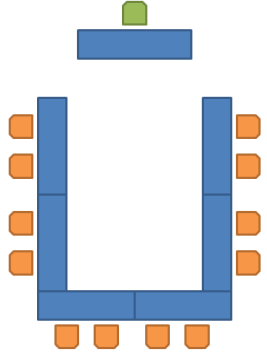
Şekil 1. Geleneksel oturma düzeni

Küme oturma düzeninde asıl amaç öğrenci-öğrenci etkileşimini arttırmak ve akran öğrenimini teşvik etmektir (Rosenfield vd., 1985). Bu oturma düzeninde iki sıra veya masa birleştirilerek yerleştirilir ve öğrenciler genellikle dördü gruplar halinde oturabilirler (bkz. Şekil 2). Bu tür oturma düzeni grup çalışması ve iş birliği için faydalıdır. Öğrencilerin etkinliklerde görev alma ve görevleri yerine getirme olanağı geleneksel oturma düzenine göre daha fazladır. Ancak grup çalışmaları sırasında dikkati kolayca dağılan öğrenciler de olabilir (Simmons vd., 2015).

Şekil 2. Küme oturma düzeni

Eğitmcilerin sınıf ortamlarında tercih ettiği bir diğer oturma düzeni de U şeklindeki düzenlemedir (bkz. Şekil 3). Öğretmen açık ucun merkezindedir ve tüm öğrenciler birbirini görebilmektedir. Bu oturma düzeni sınıf iletişimini ve göz temasını artırır, etkileşimli davranış destekler (Wannarka ve Ruhl, 2008). U şeklindeki oturma düzeni dinleme etkinlikleri için özellikle tercih edilmektedir (Çifçi, 2001). Öğretmen etkin bir rolde olmaya devam ederken, öğrenciler arası işbirliği ve etkileşim teşvik edilmektedir (Rogers, 2020). Ancak düzenlemenin ortasındaki ölü alan nedeniyle büyük ve kalabalık sınıflar için uygun değildir. Bu düzenin bir diğer dezavantajı grup çalışmaları için uygun olmamasıdır.

Şekil 3. U şeklinde oturma düzeni

Araştırmanın Önemi

Sınıf oturma düzenleri, uygulamada ve bununla ilgili yapılan araştırmalarda farklı bakış açılarıyla değerlendirilmektedir. Araştırmaya konu olan içerik analizinde sınıf oturma düzenlerine ilişkin yapılan çalışmalarda genel eğilimler belirlenerek literatürdeki boşluğun doldurulması hedeflenmiştir. Sınıf oturma düzenleriyle ilgili yapılan benzer çalışmaların incelenmesi eğitimciler ve araştırmacılara faydalı olabileceği için bu literatür incelemesi önem taşımaktadır. Alan yazında farklı bağlamlarda yapılan önceki çalışmalardan elde edilen bulguların içerik analizinin yapılması gelecekteki araştırmalara yol gösterebilir. Bu çalışma, öğretmenlerin sınıf oturma düzenini öğrenci davranışı ve öğrenme hedeflerine göre tasarlamasını teşvik edebilir.

Araştırmanın Amacı

Öğrenme ortamlarında çeşitli oturma planları vardır ve öğretmenler sıklıkla makul bir oturma düzenine karar vermekle karşı karşıya kalırlar (Gremmen vd., 2016). Fiziksel düzenin öğrenci davranışı ve öğrenmesi üzerinde önemli bir etkisi vardır (Denton, 1992). Bu çalışmanın amacı, oturma düzenlerinin öğrencilerin derslere katılımı, bakış açıları ve akademik başarısı üzerindeki etkisini araştıran çalışmaların analizini yaparak özetlemektir. Dolayısıyla bu çalışma,

ortam düzenlemesini bir araç olarak kullanarak destekleyici bir öğrenme ortamı oluşturmanın yollarını arayan öğretmen ve araştırmacılara yöneliktir. Aşağıdaki araştırma soruları bu çalışmaya yön vermiştir:

- 1) Oturma düzenlerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini araştırmak için sıklıkla kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?
- 2) İncelenen çalışmalarda genellikle araştırılan konular nelerdir?
- 3) İncelenen çalışmaların temel bulguları nelerdir?

Yöntem

İçerik analizi, “Meta-Analiz, Meta-Sentez (Tematik Analiz), ve Betimsel İçerik Analizi” şeklinde 3 başlık altında toplanabilir (Çalık ve Sözbilir, 2014). Bu alan yazın incelemesinde betimsel içerik analizi metodu kullanılmıştır. Betimsel içerik analizinde bir konuyla ilgili birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel araştırmalar derinlemesine incelenir ve belirlenen konudaki genel eğilimler tespit edilir (Çalık ve Sözbilir, 2014). İncelemeye dahil edilen çalışmalar sistematik olarak analiz edilmiş ve sonuçları, bu çalışmanın araştırma sorularının yanıt bulması için sentezlenmiştir.

Veri Toplama Süreci

Bu içerik analizi için 1993-2023 yılları arasında yayınlanmış toplam 24 araştırma makalesi ve tez çalışması incelenmiştir. Eğitim Kaynakları Bilgi Merkezi (ERIC), Springer ve Scopus gibi eğitim veri tabanları ile tez veri tabanları (Yöktez, Proquest) araştırılmıştır. Veri tabanlarında *sınıf oturma düzenleri*, *sınıf yerleşim düzenleri* ve *sınıfların fiziksel düzeni* anahtar kelimeleri kullanılarak arama yapılmıştır. Makalelerin seçiminde geçerlilik ve güvenilirlik açısından yüksek kaliteli dergiler dikkate alınmıştır. İncelenen araştırmalar eğitim alanında yürütülmüş ve bu araştırmaların farklı araştırma desenleri kullanan deneysel çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu analiz eğitim ortamı dışında yapılan çalışmaları kapsamamaktadır. Ayrıca bu alan yazın incelemesinde sadece İngilizce ve Türkçe yazılmış çalışmalar değerlendirilmiştir. Oturma düzenleri ile ilgili yapılan alan yazın incelemesine oturma düzenlerinin öğrencilerin derse katılımı, eğitimcilerin görüşleri ve öğrencilerin algıları üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar dahil edilmiştir.

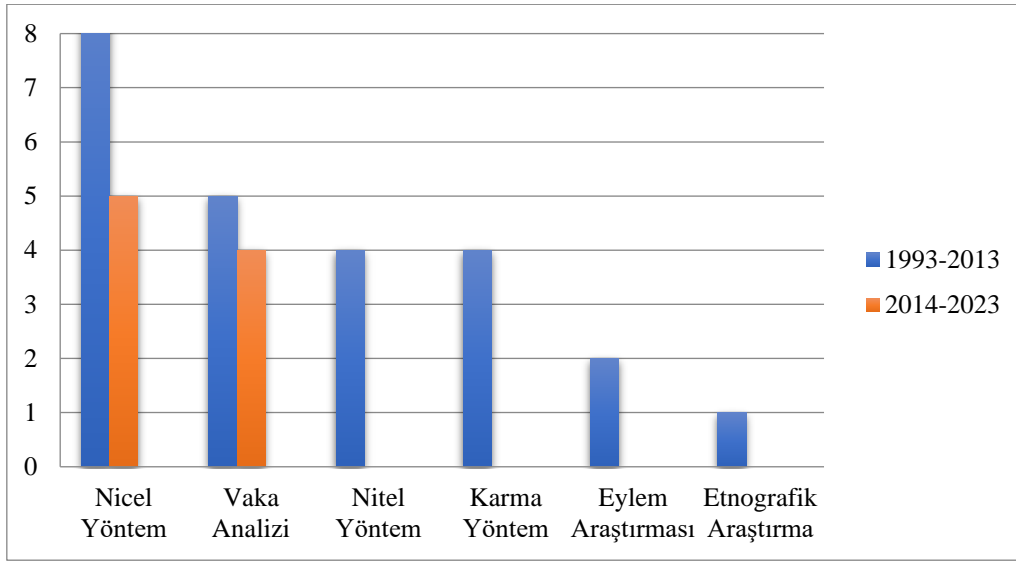
Verilerin Analizi

Literatür incelemesine dahil edilen çalışmalar yayın yılı, araştırma deseni, bağlam, tartışılan konular ve bulgular başlıklarından oluşan bir gruplandırma matrisi kullanılarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Değerlendirme süreci boyunca oluşturulan kategorilere sürekli olarak yeni veriler dahil edilmiş ve bulguların doğruluğunu sağlamak, nesnellığe ulaşmak için yazarlar aynı verileri bağımsız olarak kodlamıştır. Analizin son aşamasında farklılıklar yazarların ortak görüşü doğrultusunda giderilmiştir. Elde edilen veriler sütun grafikleri ile gösterilmiştir. Frekans değerlerine göre önemli trendler belirlenmiştir (Dinçer, 2018). Analiz edilen çalışmaların amacı, deseni, örnekleme ve sonuçları tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

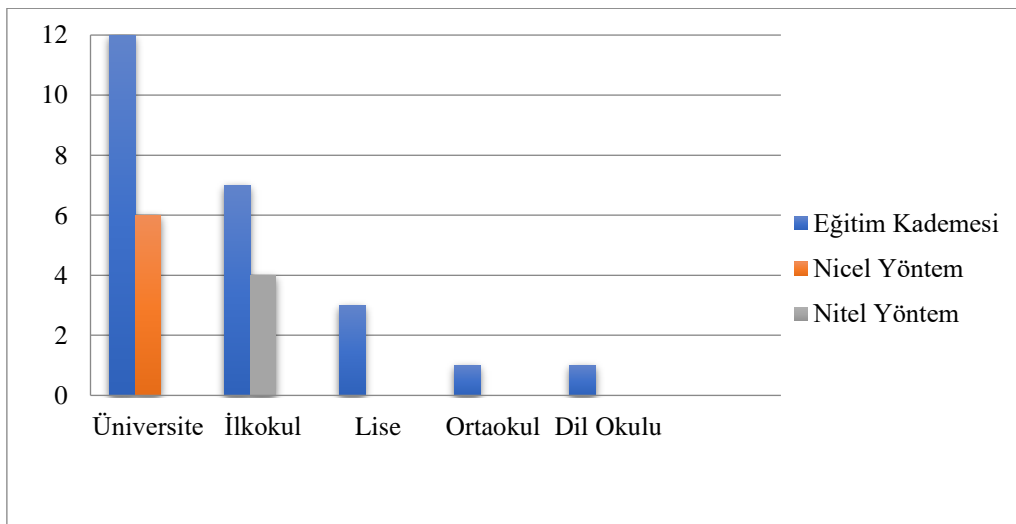
Bu çalışmanın araştırma sorularını yanıtlamak için tez ve makaleden oluşan toplam 24 çalışma analiz edilmiştir. Şekil 4'te gösterildiği gibi, en sık kullanılan araştırma yöntemi nicel araştırma yöntemidir ve bu yöntemi kullanan 8 çalışma incelenmiştir. Alan yazın incelemesine ayrıca 5

vaka analizi, 4 nitel ve 4 karma araştırma yöntemini kullanan çalışmalar dahil edilmiştir. Bu çalışmalara ek olarak iki eylem araştırması ve bir etnografik araştırma da incelenmiştir.

Şekil 4. Çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemleri

Yayın yılına göre çalışmalar incelediğinde, 1993-2013 yılları arasında nicel araştırma yöntemini kullanan araştırmaların çoğunlukta olduğu; 2014-2023 yılları arasında ise vaka analizi yönteminin daha sık kullanıldığı görülmektedir. Şekil 5, incelenen çalışmaların daha çok üniversite öğrencileriyle ve ilkökul öğrencileriyle yapıldığını göstermektedir. Dolayısıyla, sınıf oturma düzenlerinin ortaokul öğrencilerinin akademik başarısı üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu araştırmaların dışında İspanya’da bir dil okulunda yürütülen bir çalışma analiz edilmiştir.

Şekil 5. Çalışmaların katılımcıları

Tablo 1’de oturma düzenlerini üniversite bağlamında yapılan çalışmalar gösterilmiştir. Alan yazın incelemesinde üniversitelerde yapılan çalışmaların çoğunlukta olduğu sonucuna varılmıştır. Üniversitelerde yürütülen çalışmalarda anket kullanarak yapılan nitel çalışmaların

daha fazla olduğu görülmektedir. Bunun sebebi ise yüksek öğrenci sayılarına ulaşım sağlanabileceği ile ilgili olabilir. İlkokul kademesinde ise nitel araştırma yöntemi daha çok tercih edilmiştir (bkz. Şekil 5). Genel olarak, çalışmaların katılımcıları oturma düzeninin öğretme ve öğrenme hedeflerine göre ayarlanması gerektiğini, öğrencilerin iletişimini ve sınıf içi etkileşimi artıran oturma düzenlerinin tercih edilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Örneğin, Simmons vd. (2015) ilkokul ikinci sınıf seviyesinde bulunan 21 öğrencinin bağımsız okuma etkinliklerinde sırasıyla klasik, küme ve U düzeninde oturduklarında dersteki davranışlarını karşılaştırmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre her oturma düzeninin farklı yönlerden faydalı olduğu görülmüştür. Klasik oturma düzeni, görevleri yerine getirme davranışı ve bireysel çalışma açısından faydalı; küme düzeni işbirlikçi çalışma ve materyallerin paylaşımı açısından yararlı; U oturma düzeninin tartışma ve işbirlikçi öğrenme için uygun olduğu bulunmuştur. Kinahan (2017) 5 ilkokul öğretmenin oturma düzenlerine ilişkin deneyim ve algılarını incelemiştir. Bu nitel çalışmada öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yürütülmüştür. Katılımcıların tamamı oturma düzenlerini destekleyici ve işbirlikçi bir öğrenme ortamı oluşturmada etkili bir araç olarak gördüklerini belirtmiştir. Öğretmenler, sınıflardaki oturma düzenini ayarlarken müfredat değişikliklerini dikkate aldıkları kadar öğrenci ihtiyaç ve tercihlerini de ön planda tuttıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca beklenen sonuçların, akademik hedeflerin ve sosyal hususların sınıf tasarımında oldukça etkili olduğu vurgulanmıştır. Öğretmenlerin çeşitli oturma düzenlemeleri konusunda deneyime sahip olduğu tespit edilmiş ve oturma şekilleri arasından en çok tercih edilenin U şeklindeki oturma düzeni olduğu saptanmıştır. Klasik oturma düzeninin ise en az tercih edilen seçenek olduğu belirtilmiştir. Philpott (1993), oturma düzenleri ilgili eylem planlarını uygulayan bir eylem araştırması gerçekleştirmiştir. Araştırmacı U şeklindeki oturma düzeninde oturan öğrencilerin oturma konumlarına müdahale ederek değişiklikler yapmıştır. Araştırmanın uygulanması sırasında öğrencilerin derse katılımı arttığı için, etkinliklerde öğrenci katılımında olumlu bir değişiklik isteniyorsa bir müdahaleye ihtiyaç duyulduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 1. Üniversitelerde Yürütülen Araştırmalar

Araştırmacı; Yıl	Araştırmanın amacı	Araştırma Yöntemi	Katılımcılar	Bulgular
Douglas ve Gifford, 2001	Öğretmen ve öğrencilerin oturma düzenine ilişkin görüşleri	Nitel	Üniversite (Kanada)	U şeklinde ve küme düzenlemesine yönelik olumlu tutumlar
Benedict ve Hoag, 2004	Oturma konumu ile akademik başarı arasındaki ilişki	Nitel	Üniversite (ABD)	Ön sıralarda daha yüksek notlar
Çınar, 2010	Sınıfta oturma konumu tercihi	Nitel	Üniversite (Türkiye)	Ön sıralarda oturan öğrenciler derslere katılmaya daha istekli
Yıldırım vd., 2011	Öğrencilerin farklı tasarlanmış iki bilgisayar sınıfına ilişkin algıları	Nitel	Üniversite (Türkiye)	Öğrenciler masaların gruplandığı sınıfı tercih etti

Meeks vd., 2013	Oturma konumu ile akademik başarı arasındaki ilişki	Nicel	Üniversite (ABD)	Akademik başarının göstergesi oturma konumu değil cinsiyetti
Hilal, 2014	Yükseköğretimde düz sıra düzeni ve U şeklinde düzenleme	Vaka Analizi	Üniversite (Türkiye)	Düz sıralar odaklanma için faydalıdır; U şeklindeki düzenleme katılımı teşvik eder
Xi vd., 2017	Öğrencilerin oturma düzeni tercihleri ile akademik başarı arasındaki ilişki	Nicel	Üniversite (Çin)	Küme oturma düzenine yönelik olumlu tutumlar; orta sıralarda daha yüksek notlar
Nurfaidah vd., 2021	Oturma düzenlerinin farklı amaçlarla kullanılması	Vaka Analizi	İngilizce Eğitimi Bölümü (Endonezya)	Oturma düzeni öğretme ve öğrenme hedeflerine göre kullanılmalı
Utku vd., 2021	Sınıf tasarımlarının ergonomik yönleri	Nicel	Üniversite (Türkiye)	Öğrenciler tablet kolları sandalyeleri tercih etmedi
Tafahomi, 2021	Mimarlık stüdyolarında oturma düzeni	Karma yöntem	Üniversite (Ruanda)	U şeklindeki düzenleme stüdyolarda kullanılıyordu
Yang, 2021	Yabancı dil sınıfında oturma düzeni	Karma yöntem	Üniversite (Çin)	Öğrenciler yarım daire düzenini tercih etti
Nehyba vd., 2023	Oturma düzeninin grup çalışmalarında öğrenci iletişimi üzerindeki etkisi	Nitel	Üniversite (Çek Cumhuriyeti)	Klasik oturma düzeninde daire oturma düzenine göre daha fazla öğrenci etkileşimi görüldü

Tablo 2’de diğer eğitim kademelerinde yapılan çalışmalar gösterilmiştir. Çalışmaların bulgularına eğitim seviyelerine göre bakıldığında üniversitelerde yürütülen çalışmalarda akademik başarı ve sınıf içi etkileşim konularını ele alınırken, daha küçük yaş gruplarıyla yapılan araştırmalarda ise sınıf oturma düzeninin öğrencilerin fiziksel özelliklerine ve öğrenme ihtiyaçlarına göre ayarlanması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Tablo 2. Diğer Eğitim Kademelerinde Yürütülen Araştırmalar

Araştırmacı Yıl	Araştırmanın amacı	Araştırma Yöntemi	Katılımcılar	Bulgular
Philpott, 1993	Dil sınıflarında oturma düzenleri	Eylem Araştırması	Dil Okulu (İspanya)	Oturma düzenine müdahale sonrasında öğrenci katılımı arttı

Bicard vd., 2012	Öğretmen ve öğrenci seçimine göre tekli ve küme oturma düzenlemesinin karşılaştırılması	Nitel	İlkokul (ABD)	Öğretmen tarafından belirlenen oturma düzeni dersin işlenişi için daha verimliydi
Simmons vd., 2015	Farklı oturma düzenlemelerinde görev içi/görev dışı davranışlar	Nitel	İlkokul (ABD)	Oturma düzenlerinin farklı faydaları vardı; küme düzenlemesine yönelik olumlu tutumlar
Gremmen vd., 2016	Öğretmenlerin oturma düzenini ayarlarken dikkate aldığı hususlar	Karma yöntem	İlkokul (Hollanda)	Öğretmenler sınıfı akademik ve sosyal değerlendirmelere, fiziksel özelliklere ve öğrencilerin özelliklerine göre düzenlediler
Kinahan, 2017	Öğretmenlerin oturma düzenine ilişkin algıları	Nitel	İlkokul (ABD)	Öğretmenler oturma düzenini ayarlarken öğrencilerin ihtiyaç ve tercihlerine ve müfredattaki değişikliklere öncelik verdi
Zhang, 2018	Öğretmen ve öğrencilerin oturma düzenine ilişkin algıları	Etnografya	Ortaokul-Lise (Çin)	Oturma yerleri akademik performansa göre dağıtılmaktadır
Kılıç, 2019	Okul mobilyaları ve atölyelerdeki çalışma ekipmanlarına ilişkin ergonomik düzenlemeler	Vaka Analizi	Meslek Lisesi (Türkiye)	Öğrencilerin fiziksel özelliklerine göre ayarlanabilen ekipmanlar kullanılmalı
Tobia vd., 2020	Oturma düzenleri ile bilişsel süreçler arasındaki ilişki	Nitel	İlkokul (İtalya)	Tekli sıralara yönelik olumlu tutumlar
Rogers, 2020	Oturma düzenlerinin derse katılım üzerindeki etkisi	Eylem Araştırması	İlkokul (ABD)	U oturma düzeni derse katılım açısından faydalı bulundu
Yıldız, 2020	Öğretmenlerin yabancı dil öğretme ortamına ilişkin algıları	Vaka Analizi	Lise (Türkiye)	Sabit oturma düzeni öğretim yöntemlerini sınırlandırmaktadır
Salma, 2020	Paydaşların oturma düzenlemelerine ilişkin algıları	Vaka Analizi	Ortaokul (Türkiye)	Geleneksel sıra düzenine yönelik olumsuz tutumlar
Kuru ve Tosun, 2022	Birleştirilmiş sınıflarda dil öğrenme ortamlarına ilişkin öğretmen görüşleri	Nitel Betimsel	İlkokul (Türkiye)	Öğretmenler öğrencileri yaşlarına göre gruplamayı tercih etti

Sonuç ve Tartışma

Geleneksel olarak öğretmenler oturma düzenlerini belirlerken akademik hususlara öncelik verirler (Gremmen vd., 2016). Klasik oturma düzeninin öğrencilerin derse odaklanmaları açısından faydalı olabileceği beklentisiyle (Hilal, 2014) eğitimcilerin genellikle klasik oturma düzenini tercih ettikleri gözlemlenmektedir. Bireysel çalışma açısından avantajlarına rağmen, klasik oturma düzeni esas olarak eylem alanına (Falout, 2014) yaptığı vurgu nedeniyle eleştirilmiştir. Falout (2014), geleneksel sınıf düzeninin motivasyon üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Falout'a göre klasik oturma düzeni sessizliği sağlarken anlayış ve güven ortamı sağlamak konusunda yetersizdir. Eylem bölgeleri, en fazla etkileşim ve katılımın gerçekleştiği alanlar olarak tanımlanmaktadır. Eylem bölgesindeki öğrenciler öğretmeni daha iyi görebilme ve duyabilme olanağına sahip oldukları için akademik başarıları daha yüksektir. Geleneksel sıra düzeninde bu bölge arka sıralarda oturan öğrencileri kapsamadığı için yarım daire oturma düzeni önerilmektedir. Benedict ve Hoag (2004), ekonomi derslerinde oturma yeri konumunun veya oturma tercihlerinin akademik başarıyı ne şekilde etkilediğini incelemiştir. Anket, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 198 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar bir sınıfta arkada oturmanın düşük performans göstergesi olduğunu göstermiştir. Çalışmada, arkadan ön sıralara geçiş, akademik performansı %25 oranında artırmıştır. İncelenen çalışmaların bulgularına bakıldığında, klasik oturma düzeninde akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin genellikle ön sıralarda oturmayı tercih ettikleri (Will vd., 2020) ve öğrenme isteklerine göre oturma yeri tercihinde buldukları (McCroskey vd., 1978; Shernoff vd., 2017) sonucuna varılabilir. Kısacası oturma düzeninin akademik performansı etkilediğine inanan öğrenciler ön sıraları tercih etme eğilimindedirler. Bu da akademik performanslarının olumlu yönde ilerlemesine avantaj sağlamaktadır. Araştırmalar, öğrenme hedeflerini dikkate almanın yanı sıra, sınıf etkileşimini ve sosyal öğrenmeyi teşvik eden oturma düzenlerinin öğrenme ortamları için tercih edilebilir olduğunu göstermiştir (Douglas ve Gifford, 2001; Simmons vd., 2015; Xi vd., 2017). Oturma düzeninin etkili bir araç olarak kullanılmasının ve sınıftaki eylem alanının genişletilmesinin, öğrencilerin derse katılımını artırabileceğini göstermektedir. Sınıfın, etkinlik türlerine göre tasarlanması ve oturma düzeninde bireysel farklılıkların dikkate alınması (Hoekstra vd., 2023), öğrenciler için destekleyici bir öğrenme ortamı oluşturulmasına yardımcı olabilir. Sonuç olarak, analiz edilen çalışmalara göre sınıfın fiziksel biçimi, öğrencilerin tutumlarını ve motivasyonlarını doğrudan etkilediği için eğitim ortamlarının öğrencilerin ihtiyaç ve tercihlerine göre değiştirilmesi gerekmektedir (Kinahan, 2017). Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci etkileşimini olumlu yönde etkilediği için (Fernandes vd., 2011) incelenen çalışmalarda genellikle U şeklindeki ve küme oturma düzenine yönelik olumlu tutumlar tespit edilmiştir. Öğretmen merkezli yaklaşımdan öğrenci merkezli yaklaşıma geçiş nedeniyle küme oturma düzeninin yeni öğrenme hedefleriyle ilişkili olduğu düşünülebilir (Norazman vd., 2019). Oturma düzenlerinin öğrenme hedefleriyle uyumlu hale getirilmesine yönelik öneriler, ilk ve orta okullardaki resmi öğretim planlamalarına dahil edilebilir. Sınıf oturma düzeninin ortaokul öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştıran çalışmalar yetersiz sayıdadır. Dolayısıyla bu alan yazın incelemesinin bir sınırlılığı olarak analiz edilen çalışmaların çoğunlukla üniversitelerde ve ilkokullarda yürütülmüş olması sayılabilir. Öğrenme alanlarının öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkilerini ölçmek için ortaokul kademesinde bulunan öğretmenleri ve öğrencileri kapsayan araştırmalar yapılabilir. Gelecekte yapılacak alan yazın incelemelerine bu çalışmalar da eklenerek verilerin etkililiği artırılabilir. Bu çalışmada betimsel içerik analizi yöntemi kullanılmış ve konuyla ilgili 24 çalışma incelenmiştir. Gelecekteki çalışmalarda farklı araştırma yöntemleri kullanılabilir ve farklı veri tabanlarından erişilebilen çalışmalar eklenebilir.

Referans

- Aykaç, N. (2007). İlköğretim programında yer alan etkinliklerin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Sinop ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), (2007), 19-35.
- Bennett, N. ve Blundell, D. (1983). Quantity and quality of work in rows and classroom groups. *Educational Psychology*, 3(2), 93-105.
- Çalık, M., ve Sözbilir, M. (2014). Parameters of content analysis. *Education and Science*, 39(174), 33-38. <https://doi.org/10.15390/EB.2014.3412>
- Çınar, I. (2010). Classroom geography: Who sit where in the traditional classrooms? *The Journal of International Social Research*, 3(10), 200-212.
- Çifçi, M. (2001). Dinleme eğitimi ve dinlemeyi etkileyen faktörler. *Sosyal Bilimler Dergisi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, 165-177.
- Benedict, M.E. ve Hoag, J. (2004). Seating location in large lectures: Are seating preferences or location related to course performance?, *The Journal of Economic Education*, 35(3), 215-231. <https://doi.org/10.3200/JECE.35.3.215-231>
- Bicard, D.F., Ervin, A., Bicard, S.C. ve Baylot-Casey, L. (2012). Differential effects of seating arrangements on disruptive behavior of fifth grade students during independent seatwork. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 45(2), 407-411.
- Denton, P., (1992). Seating arrangements for better classroom management. *Adventist Education*, 54(5), 29-32.
- Dinçer, S. (2018). Content analysis in for educational science research: meta-analysis, meta-synthesis, and descriptive content analysis. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 7(1), 176-190.
- Douglas, D. ve Gifford, R. (2001). Evaluation of the physical classroom by students and professors: a lens model approach, *Educational Research*, 43(3), 295-309. <http://dx.doi.org/10.1080/00131880110081053>
- Falout, J. (2014). Circular seating arrangements: Approaching the social crux in language classrooms. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 4(2). 275-300. <https://doi.org/10.14746/sslt.2014.4.2.6>
- Fernandes, A.C., Huang, J., ve Rinaldo, V. (2011). Does where a student sits really matter?--the impact of seating locations on student classroom learning. *International Journal of Applied Educational Studies*, 10(1), 66+. <https://link.gale.com/apps/doc/A256070886/AONE?u=googlescholar&sid=bookmark-AONE&id=5e827538>

- Fisher, A. V., Godwin, K. E., ve Seltman, H. (2014). Visual environment, attention allocation, and learning in young children. *Psychological Science*, 25(7), 1362–1370. <https://doi.org/10.1177/0956797614533801>
- Granström, K. (1996). Private communication between students in a classroom in relation to different classroom features. *Educational Psychology*, 16, 349-364. <http://dx.doi.org/10.1080/0144341960160401>
- Gremmen, M.C., van den Berg, Y.H.M., Segers, E. ve Cillessen, A.H.N. (2016). Considerations for classroom seating arrangements and the role of teacher characteristics and beliefs. *Soc Psychol Educ* 19, 749–774. <https://doi.org/10.1007/s11218-016-9353-y>
- Hastings, N. ve Schwieso, J. (1995). Tasks and tables: The effects of seating arrangements in primary classrooms. *Educational Research*, 37(3), 279-291.
- Higgins, S., Hall, E.; Wall, K., Woolner, P. ve McCaughey, C. (2005). The Impact of School Environments: A literature review. Callaghan, NSW: University of Newcastle. <http://www.cfbt.com/PDF/91085.pdf>
- Hilal, Ü. S. (2014). *Effects of Different Seating Arrangement on Learning Experience: the case of medium sized lecture settings in Bilkent University*. (Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi, Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr>
- Hoekstra, N.A.H., van den Berg, Y.H.M., Lansu, T.A.M., Mainhard ve M.T. Chillessen, A.H.N. (2023). Teachers' goals and strategies for classroom seating arrangements: A qualitative study. *Teaching and Teacher Education*, 124, <https://doi.org/10.1016/j.tate.2023.104016>
- Kılıç, E. (2019). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Antropometrik Ölçülerinin Mevcut Oturma Düzenlerine ve İş Ekipmanlarına Göre Değerlendirilmesi ve Öneriler*. (Yüksek Lisans Tezi, Tarsus Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü). <https://tez.yok.gov.tr>
- Kinahan, M. P. (2017). *Teachers and seating arrangements and assignments: A qualitative study*. (Order No. 10264447). ProQuest Dissertations & Theses Global. (1892454534). <https://www.proquest.com/dissertations-theses/teachers-seating-arrangements-assignments/docview/1892454534/se-2?accountid=25093>
- Kuru, M.E. ve Tosun, E. (2022). The Perspectives of Multigrade Teachers on Teaching English as a Foreign Language (TEFL) in Turkey. *International Journal of Educational Researchers*, 13(4), 1-13.
- Lewinski, P. (2016). Effects of classrooms' architecture on academic performance in view of telic versus paratelic motivation: A review. *Frontiers in Psychology*, 6, 746. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.00746>
- Manca, S., Cerina, V., Tobia, V., Sacch, S. ve Fornara, F. (2020). "[The Effect of School Design on Users' Responses: A Systematic Review \(2008–2017\)](https://doi.org/10.3390/su1208345312)", *Sustainability*, 12, 3453; 1-37. <https://doi.org/10.3390/su1208345312>

- McCroskey, James, C., McVetta ve Rod, W. (1978). Classroom seating arrangements: Instructional communication theory versus student preferences. Annual Meeting of the International Communication Association, Chicago, Illinois.
- Meeks, M.D, Knotts, T.L., Karen D. James, K.D., Williams, F., Vassar, J.A. ve Wren, O.A. (2013). The impact of seating location and seating type on student performance. *Education Sciences*, 3, 375-386. <https://doi.org/10.3390/educsci3040375>
- Nehyba, J., Juhaňák, L. ve Cigán, J. (2023). Effects of seating arrangement on students' interaction in group reflective practice. *The Journal of Experimental Education*, 91(2), 249-277. <https://doi.org/10.1080/00220973.2021.1954865>
- Norazman N., Ismail, A.H. , Ja'afar, N.H. , Khoiry, M.A. ve Che Ani, A.I. (2019). A Review of seating arrangements towards the 21st century classroom approach in schools. *Malaysian Journal of Sustainable Environment*, 21-47.
- Nurfaidah, S.; Halim, A. ve Hildayanti, Riski. (2021). Rationales for Classroom Seating Arrangements: An EFL Teacher's Voice. *Al Lughawiyat*, 2(2), 82-93.
- Philpott, P. (1993) Seating Patterns in Small Language Classes: An example of action research. *British Educational Research Journal*, 19(2), 191-210. <https://doi.org/10.1080/0141192930190206>
- Rogers, K. (2020). The effects of classroom seating layouts on participation and assessment performance in a fourth grade classroom. *Journal of Learning Spaces*, 9(1), 31-41.
- Rosenfield, P., Lambert, N. M., ve Black, A. (1985). Desk arrangement effects on pupil classroom behavior. *Journal of Educational Psychology*, 77(1), 101–108. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.77.1.101>
- Salma, C. (2020). *İngilizce Öğretim Programlarının Uygulandığı Sınıf Ortamlarının Çoklu Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli). <https://tez.yok.gov.tr>
- Shernoff, D.J., Sannella, A.J, Schorr, R.Y., Sanchez-Wall, L., Ruzek, E.A, ve Sinha, S., vd. (2017). Separate worlds: The influence of seating location on student engagement, classroom experience, and performance in the large university lecture hall. *Journal of Environmental Psychology*, 49, 55–64.
- Simmons, K., Carpenter, L., Crenshaw, S. ve Hinton, V.M. (2015.) Exploration of Classroom Seating Arrangement and Student Behavior in a Second Grade Classroom, *Georgia Educational Researcher* (12)1, Article 3. <https://doi.org/10.20429/ger.2015.120103>. <http://digitalcommons.georgiasouthern.edu/gerjournal/vol12/iss1/3>
- Tafahomi, R. (2021). The Preferences of the Students to Select the Seating Position in the Architecture Design Studios. *Erciyes Journal of Education (EJE)*, 5(2), 105-120.
- Tobia, V., Sacchi, S., Cerina, V., Manca, S. ve Fornara, F. (2020). The influence of classroom seating arrangement on children's cognitive processes in primary school: the role of

- individual variables. *Current Psychology*, Springer Science + Business Media. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01154-9>
- Utku, D.H. , Güner, G.G., Altuğ, G. ve Güney, A. (2021). An ergonomic classroom design application at a university in Turkey. *Journal of Productivity*, 4, 89-102.
- Wang, L. (2006). Sociocultural Learning Theories and Information Literacy Teaching Activities in Higher Education. *Feature*, 47(2), 149-158.
- Wannarka, R. ve Ruhl, K. (2008). Seating arrangements that promote positive academic and behavioural outcomes: A review of empirical research. *Support for Learning*, 23 (2), 89-93.
- Will, P., & Bischof, WF. ve Kingstone A (2020) The impact of classroom seating location and computer use on student academic performance. *PLoS ONE* 15(8): e0236131. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0236131>
- Xi, L, Yuan, Z., YunQui, B. ve Chiang, F.K. (2017). An investigation of university students' classroom seating choices. *Journal of Learning Spaces*, 6(3), 13-22.
- Yang, X., Zhou, X. ve Hu, J. (2021). Students' preferences for seating arrangements and their engagement in cooperative learning activities in college English blended learning classrooms in higher education. *Higher Education Research & Development*, 41(1), 1-16. <https://doi.org/10.1080/07294360.2021.1901667>
- Yıldız, C.D. (2020). Ideal Classroom Setting for English Language Teaching Through the Views of English Language Teachers (A Sample from Turkey). *English Language Teaching*, 13(3), 31-44. <https://doi.org/10.5539/elt.v13n3p31>
- Yildirim, K., Capanoglu, A. ve Cagatay, K. (2011). The Effects of Physical Environmental Factors on Students' Perceptions in Computer Classrooms. *Indoor Built Environ*, 20(5), 501–510.
- Zhang, M. (2018). 'If you take learning seriously, I'll assign you to a good seat': moralized seating order and the making of educational success in China's public schools, *Ethnography and Education*, 14(4), 428-447. <https://doi.org/10.1080/17457823.2018.1441733>